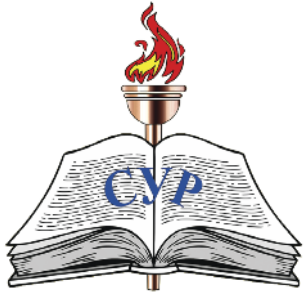

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXII-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/ ЛЮТИЙ 2021 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

2021 – Рік Лесі Українки
150-річчя від дня народження

Леся УКРАЇНКА

ФА

(Сонет)

Фантазіє! ти, сило чарівна,
Що здивувала світ в порожньому просторі,
Вложила почуття в байдужий промінь зорі,
Що видиш мертвих з вічного їх сна,

Життя даєш холодній хвилі в морі!
Де ти, фантазіє, там радощі й весна.
Тебе вітаючи, фантазіє ясна,
Підводимо чоло, похилене в горі.

Фантазіє, богине легкокрила,
Ти світ злотистих мрій для нас відкрила
І землю з ним веселкою з'єднала.

Ти світове з'єднала з таємним,
Якби тебе людська душа не знала,
Було б життя, як темна ніч, сумним.

У номері:

- Роль виховання у розвитку людини ➤ стор. 2
- Кларнетний розквіт краю ➤ стор. 3
- Незабутні пам'ятки ➤ стор. 4
- Лютий – Місяць Героїнь. Їх було мільйони ➤ стор. 5
- А. М'ястківський: «Одеса-Мама» ➤ стор. 6
- День Героїв Небесної Сотні ➤ стор. 7
- В. Кличко – лауреат почесної нагороди WBC ➤ стор. 8
- 120-іччя з дня народження Д. Онищука ➤ стор. 9
- ЛАУДАЦІО «ВС» Івану Арделяну ➤ стор. 10
- Останнє інтерв'ю Івана Арделяна ➤ стор. 11
- Духовна пожива: Стрітення Господнє ➤ стор. 12
- «Слідами йду, лише його слідами» ➤ стор. 13
- День kota в Європі ➤ стор. 14
- Історія Олімпійських Ігор ➤ стор. 15
- Про банатських українців ➤ стор. 16

Роль виховання у розвитку людини і формуванні її особистості

Виховання відіграє важливу роль у розвитку і формуванні особистості. Людина сприймає виховання залежно від рівня її підготовки.

Виховання – це процес заохочення та підтримки фізичного, емоційного та інтелектуального розвитку дитини від народження до зрілості. Роль виховання це формування соціальної істоти, у соціалізації дитини.

Велике значення для виховання у формуванні людини має навчання. Людина, яка більше працює в певній галузі, здатна часто якнайвищого рівня в її розвитку. Робота людини, яка виконується без бажання, не забезпечує жодного рівня високих результатів.

Оволодіння знаннями, правилами поведінки – це перший етап виховного впливу, на якому діють правила особливості життєвої поведінки. Отже, основним фактором у формуванні особистості є: середовище, виховання, діяльність.

Школа виховує учнів. Тобто школа продовжує свою діяльність в сім'ї. Вчитель – це головна мета педагогічного процесу. Його особистий приклад є фактор виховного впливу. Вчитель повинен прагнути до збагачення учнів, організовувати педагогічний процес в умовах співпраці. Професіоналізм вчителя це уважне і бережне ставлення до себе, оптимізм, витримка і самоконтроль.

Проблема виховання, соціалізації й розвитку людини є однією з центральних проблем педагогіки. Провідну роль у формуванні особистості людини відіграють соціальні обста-

вини, до яких відносяться: виховання, діяльність, спілкування з іншими людьми.

У процесі життєдіяльності людина виробляє і розвиває багато речей, як: свідомість, мову, поведінку в сім'ї, на вулиці або здатність виконувати ту чи іншу роботу.

Виховання, як фактор розвитку особистості, виконує такі функції: організовує різноманітну діяльність, в якій розвиваються і формуються здібності людини, розвиваються здатності до спілкування з оточуючими, завдяки чому дитина вчиться набувати навичок інших людей.

Дитина, що сьогодні робила за допомогою дорослих, завтра вона буде робити самостійно завдання, щоб перейти у зону актуального розвитку.

На кожному виховному етапі розвитку переважає певний вид діяльності. Значить, людина, як природна істота, має природні здатності як в процесі свого розвитку, так і в процесі трудової діяльності та спілкування.

Виховання виникло з появою людського суспільства. Кожна людина, яка живе в суспільстві, повинна оволодівати здобутками людства.

Людина розвивається, формується як творча особистість протягом усього свого життя. Розвиток людини залежить від зовнішніх впливів і внутрішніх сил. Формування особистості має вплив і на навколишнє середовище.

Середовище – це зовнішнє явище, яке впливає на людину і впливає на її розвиток. Виховання – це найліпша провізія, яку можна

надбати для старості. Як стиль життя, вихована людина це та, яка навчилася жити в душі мудрості. Виховання розвиває кілька сторінчутливих, емоційних, а також і прагматичних сторін життя.

У школах, де існує і вміщується суспільство, воно стає багатим джерелом матерії. Коли школа і сім'я, як дві головні інституції, формують групу, тоді школа стає справжньою силою у суспільстві. Школи повинні бути відповідально спрямованими на учня, щоб знаходилися вони в тісному зв'язку із суспільством і сім'єю.

Сьогоднішня людина повинна мати свою особистість і середовище, тому що лише так вона зможе увійти у суспільство. Виховання починає у перші роки життя.

Перші слова, перші кроки представляють частину виховання однієї людини. Людина не може стати людиною, а тільки через виховання.

З даного висновку виховання повинно представляти першим пріоритетом в людській особистості. Якісне виховання розвиває вільний розум, мислення, цікавість і творить ґрунт самостійного життя.

Виховання допомагає людям, навчатися нового, нових знань протягом життя, щоб набувати необхідні всі здобутки суспільства, в якому живуть.

проф. Микола ДУТКА

Присвячую славній учительці Христині Кідеші з нагоди її пісенного дня народження

Вельмишановний Пане
Редактор Іван Ковач,

Цього року 4-го березня славна учителька Негостинської школи, Сучавського повіту Христина Кідеша буде, як і кожного року, святкувати свій день її народження.

Знаючи це, я подумав про її осяйне свято і подарувати пісню, яку назвав «Ваші літа».

Якби ця пісня появилася у Вашій газеті «Вільне Слово», це було би великою радістю для Христини та її сім'ї.

Якщо цю пісню не змогли б поставити в газету через деякі технічні перепони, то я Вас благаю щиро поставити її фотографію і слова цієї поезії, яка має шість строф.

Дякую Вам.

Бажаю Вам від душі радісної весни, задоволення і міцного Вам здоров'я.

З пошаною,
М. Волощук

ВАШІ ЛІТА

Слова і музика Михайла ВОЛОЩУКА

Михайло ВОЛОЩУК

Ваші літа

Христино, Ваші літа сяють
Так, як в садах цвітна весна,
Їх в вічну радість направляють
Всі безконечні чудеса.

Ваші літа, як цвіт, як диво,
Освітлюють вашу красу,
І діють все це незрадливо
В це свято Ваше, в цю пору.

Літа почали Вас любити
Ще із колиски, як світ-день,
З Вами рости й Вас дорожити,
Як саяво неземних пісень,

В яких почути мож' вітання
З усіх сторін незабуття,
Щоб цвіло Ваше існування
В мелодіях Вашого дня,

Щоб обрії всі Вам співали
«Многіх Літ» й щастя в житті,
Щоб все життя Вам дарували
Поезії моєї всі цвіти,

Щоб в них Ви в красоті сіяли,
А біля Вас й Ваша сім'я,
Щоб день Ваш й квіти святкували
Так, як його святкую й я.

«На Многії літа.
На Многії літа!»

КЛАРНЕТНИЙ РОЗКВІТ КРАЮ

Слова Івана КОВАЧА

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Вкраїнська доле-днино,
по-вік так, тож і нині,
всім навстіж відкриваєш,
до себе добрих звеш.

Кларнетний розквіт краю
дола пороги сині,
вовік твоїм быть сином
для мене честю є.

Скажу відверто, чесно:
любов моя до тебе
не хвиля вітру в шибу,
не марна гучність слів.

Увічнюю в тобі я
себе я, українця,
й руками обнімаю
прийдешність твоїх днів...

Чи знаєте ви, що:

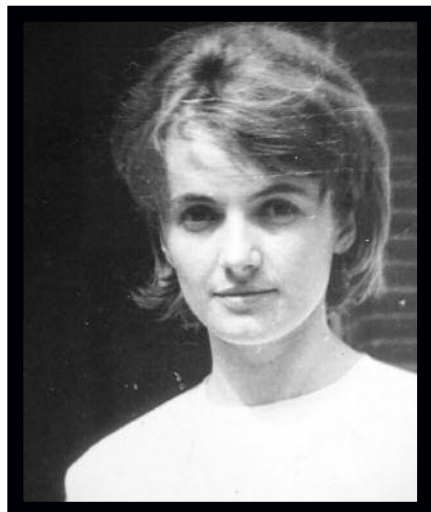
Здавна зозуля оповита легендами та повір'ями. Говорять про неї різне. Правда у тому, що зозуля і справді гнізда не в'є. Свої яйця вона підкладає іншим співочим птахам. Пташенят не вигодовує, а доручає піклуватися про них берестянкам, горихвісткам, вівчарикам...

Однак така поведінка пояснюється тим, що за весняно-літній період вона відкладає дуже багато яєць, але через великі проміжки часу. Тому перші яйця можуть зіпсуватися, поки буде відкладено останнє. Попри це зозуля – один з найкращих винищувачів різноманітних шкідників, у тому числі шовкопрядів, яких не чіпають інші птахи. Відомі випадки, коли зозулі рятували цілі дубові гаї й сади від нашествия шкідників.

Цікаво, що кує зозуля тільки до 12 липня – Петрового дня. Це підтверджено багаторічними спостереженнями. Чому – невідомо. Існує повір'я, що цього дня зозуля ячмінним колосом подавилася.

НЕЗАБУТНІ ПАМ'ЯТКИ

Було це наче вчора... У вересні 1961 року відбувалися вступні іспити на український відділ Філологічного факультету Бухарестського Університету. Зійшлися кандидати із різних областей держави, між ними і я, випускниця тодішньої Середньої школи № 2 із Лугожжу. З-між кандидатів ще спочатку звернула мені увагу гарненька і скромна дівчина українка з короткими кісочками, яка називалася Марія Турлюк і була аж із Буковини, випускниця Серетської

Середньої школи. Між нами створилася взаємна симпатія і ми стали подругами. Дуже тішились тоді, коли, після іспитів, знову стрінулись, бо обидвом нам удалося поступити на факультет.

Почалися цілих п'ять років спільного студентського життя. Мешкали разом у гуртожитку, ділилися і переживали разом всі приємні й менш приємні сторони студентства, тішились і сумували одна за одною, коли відповідали і одержували оцінки. Вже відтоді можна сказати, що наше життя проходило паралельно. Із тих часів у мене зберігаються кілька світлин, включно і з педагогічної практики в Українському Ліцеї в Сігеті. Настав час, коли ми закінчили факультет і для кожної із нас почав новий життєвий етап. Але і тоді наші шляхи простягалися, можна сказати, паралельно, хоч вони були розділені сотнями кілометрів. Обидві мали щастя пізнати порядних хлопців – «душевну пару», – з якими одружилися, я з Яремою Оніщуком, а вона з Іваном Робчуком. Весілля відбулися тої самої днини – 23 квітня 1966 року, наше у буковинському курортному місті Гура Гуморулуй, де мешкав і працював мій чоловік, а їхнє у Бухаресті. У цих містах ми почали і відбули нашу службову діяльність.

(Продовження на 4 стор.)

Одарка (ЛАГАДИН) ОНИЩУК

Посмертна згадка

Сумна вістка дійшла і до мене. 19 січня ц.р. відійшла у вічність моя добра товаришка студентських часів, гарна, розумна, добра, ввічлива, приємна Марія Турлюк (Доця), дружина пана Івана Робчука,

колишнього головного редактора часопису «Curierul ucraïnean». Хоча ми не були колегами ні школи (Доця закінчила український ліцей в Сереті, а я український ліцей в Сігеті), ні факультету (Доця була студенткою українського відділу Бухарестського Університету, а я училася в Інституті ім. Максима Горького), ми познайомились, коли об'єднали інститут з Бухарестським Університетом і був заснований Інститут Іноземних мов при Бухарестському Університеті. Наша дружба була щира. Я вчилася на російським відділі, а вона на українським. Я часто ходила на лекції української мови і літератури, на лекції високо освічених викладачів: Костянтина Драпки, Магдаліни Ласло-Куцюк, Миколи Павлюка.

У ті далекі роки студенти були об'єднані. Ми мешкали

На відзначенні 65-річчя заснування українського часопису «Вільного слова», Бухарест, 2014 р.

Останній день студентства

в гуртожитку, наші кімнати були поруч. Часто ходили на концерти, в театр, в оперу. Разом закінчили факультет, після останньої прощальної лекції й дзвінка (сфотографувались) роз'їздилися по різних містах, але залишилися друзями на все життя. Дуже мені боляче, що моя добра приятелька пані Марія Робчук, пішла від нас у дорогу без повернення. Вічна і світла їй пам'ять і царство небесне!

Щире співчуття засмученій родині!

Мотря ОЛЕНЧУК-КРАМАР

НЕЗАБУТНІ ПАМ'ЯТКИ

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Життя проходило своїм нормальним шляхом. Народилися і діти, у нас син, а у них син і донька. Роки минали. Хоч ми і знаходилися у протилежних частинах держави, віддалених сотнями кілометрів і не дуже мали можливість стрічатись, все ж таки, ми тримали зв'язок між собою. Можливість стрінутись появилась 2007 року у Бухаресті, тоді, коли відсвяткували 41 рік від закінчення факультету. Хоч взагалі на українському відділі було мало студентів, усе ж таки, окрім мене, і Доці (так ми називали Марію Робчук) на тій події стрінулися і згадали давні студентські часи і частина наших колишніх колег: Стела (Гуцану) Моцок, Міхаела (Анастасеску) Васілеску, Остап Шандро і Дан Горія Мазілу. Зустріч була зворушливою. Опісля наші зв'язки з родиною Робчуків стали тіснішими, будучи вже і на пенсії, ми почали взаємні відвідини у Гура Гуморулуй і в Бухаресті.

У 2010 році частина колишніх випускників українського відділу знову зустрілись у Бухаресті. На жаль, тоді вже бракував Дан Горія Мазілу, який вже був покійний, але була присутня Марія (Ніка) Страйцару, яку ми називали Маруселлею. Опісля наші родини ще стрічались у Гура Гуморулуй і Бухаресті, проводили гарні моменти, внаслідок чого залишилися приємні пам'ятки і

гарні світлини. У 2014 році Ярема разом з Доцею та Іванком були у Києві й Каневі й того самого року стрінулися у Бухаресті з нагоди святкування 65-ої річниці часопису «ВІЛЬНЕ СЛОВО». З об'єктивних причин я не могла брати участь, хоч була запрошена.

Особисто мала можливість знову стрінутись з Доцею та Іванком у нас у Гура Гуморулуй у серпні 2019 року. Тоді із сумом довідалися, що вона не дуже здорова. На жаль, це була остання наша зустріч.

За всі роки нашого знайомства ми пере-

писувались, розмовляли по телефону, вітали себе із різних нагод. Останній раз я говорила з Доцею минулого року, перед Різдвам і побажали одні одним веселих Свят і щасливого Нового Року. Вона говорила голосом дуже хворої людини.

У середу, 20 січня, Іванко із сумом нас повідомив, на великий жаль, що у вівторок серце Доці перестало битися і вона покинула цей світ внаслідок тяжкої, невиліковної хвороби. Заскоро ти покинула нас, дорога Доця! Залишешся в нашій пам'яті й в нашій душі як прекрасна особа, люб'яча мати і бабуся, вірна дружина, щира подруга. Долучуємося і ми до всіх, які Тебе любили і поважали та висловлюємо наші щирі співчуття засмученій родині.

Хай буде Тобі земля пухом і вічна пам'ять!

МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ – МІСЯЦЬ ГЕРОЇНЬ. ЇХ БУЛО МІЛЬЙОНИ

Місяць лютий присвячений пам'яті українських жінок-героїнь, які боролись і віддали своє життя за незалежність рідної України, і перед ними схиляємо голови на знак пошани. Їх було мільйони. Це були дівчата і молоді жінки, які гаряче любили свою Україну, йшли у бій, ставали перед танками, дарували без вагання своє молоде життя за її краще майбутнє.

На заклик Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (до якого слід би і нам, жінкам-українкам Румунії, прислухатися і відсвятковувати й наших героїнь, адже і в нас вони були), вирішено кожного року в лютому місяці у всьому світі відзначати пам'ять українських Героїнь. Чому саме в лютому? А тому, що у лютому 1924 р. в тюрмі, засуджена на смерть, була закатована польською поліцією Ольга Басараб. Вмираючи, Ольга на стіні тюрмної камери написала останні слова: «Вмираю замучена, помстись!».

У похмурі дні лютого 1942 року в Бабиному Ярі гестапо розстріляло відому українську поетесу-патріотку Олену Телігу. На стіні тюрмної камери вона, як і Ольга Басараб, залишила напис: «Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга». Від рук німецьких фашистів тоді загинули також Наталя Винників, Ганна Рогач, Олена Столяр, Ганна Мартинюк з дочкою та багато інших славних учасниць національно-визвольної боротьби українського народу.

У лютому народилася також і наша слава, всесвітньовідома поетеса Леся Українка. Українська земля народила багато славних і мужніх жіночих постатей, імена яких назавжди вписані у світову історію. Княгині Ольга, Ганна Ярославна, також і Роксолана, а ближче до нашого часу – Наталя Кобринська, Олена Пчілка, Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко, Христина Альчевська, Софія Русова та багато інших українських жінок, які провели велику роботу на ниві духовного життя в ім'я утвердження національної культури українського народу.

Слідували жорстокі післявоєнні роки. В таборах смерті в Сибірі не обійшлося без відважних і мужніх жінок.

У 1954 році в каторжному таборі смерті в Кінгірі (Казахстан) 500 жінок-українок стали на оборону належних прав, на оборону своїх друзів.

Д-р Варконі, угорський лікар-очевидець, так пише про цю подію:

«Для придушення повстання в'язнів, яке тривало 40 днів, наставники покликали військові

частини. Почалося пекло. Військо градом куль із скорострілів косило волелюбних людей-повстанців, що завзято відбивалися саморобними гранатами та камінням. Прибрали до табору в підготовці стояли танки. Коли вже повстанцям не стало зброї, чим боротися, наступила страшна сцена: 500 жінок-українок у вишиваних сорочках вийшли на подвір'я й заступили вхід до табору, щоб захистити своїх братів.

Вони йшли прямо на танки, що в прискореному темпі наближались, і не звертали з дороги. Жодна з них не звернула з дороги, ні одна не скрикнула, не застогнала... Чути було тільки хряст кісток і видно було кров, яка довго залишилася на сибірській землі».

Такі ж жорстокі розправи над політв'язнями відбулися в Норильську, у Воркуті та

інших сталінських концтаборах.

У 1976 р. була створена Українська Гельсінкська Група. 7 із її членів були жінки, які не боялися ув'язнення, заслання, смерті. Між ними були д-р Ніна Строката-Караванська та поетеса Ірина Сенік, яких я мала честь зустріти в Торонто на VI з'їзді СФУЖО. Перша з них, Ніна Строката-Караванська, мікробіолог, після ув'язнення була примушена покинути Україну, емігрувати до Америки. Друга – Ірина Сенік, яка була ув'язнена 34 роки і яку американський жіночий союз визнав однією із «100 героїнь світу».

Можемо згадати і покійну пані Орисю Хортик, викладача української середньої школи м. Сігета, яка потерпіла через те, що вчила своїх учнів бути гордими за своє походження.

Не треба нам забути визнати героїнями наших славних учителів, уже ближче до нашого часу, яким куди складніше було затримати викладання української мови, за викладання уроків яким навіть не платили. Між нашими героїнями слід згадати: викладача української мови українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде п. Юлію Грін-Арделян, учителів: Ірину Петрецьку, Олену Боднарюк, Марту Бота, Марію Арделян, Ірину Крайла, Марію Чубіку та інших.

Для українського організованого жіноцтва світу місяць лютий став символом жіночого героїзму, став МІСЯЦЕМ ГЕРОЇНЬ. Цей зимовий місяць символізує силу духу і гарячу любов до своєї Батьківщини.

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Комісія з питань культури СУР вшанувала пам'ять письменника Степана Ткачука

Комісія з питань культури Союзу українців Румунії провела в Бухаресті серію заходів, приурочених вшануванню видатного українського поета, прозаїка, публіциста, громадського діяча в Румунії Степана Ткачука, колишнього депутата парламенту Румунії та першого голови СУР. Члени Бухарестської філії СУР 30 січня поклали квіти до його могили, а опісля взяли участі у приміщенні сурівської філії у культурному заході «85-річчя від дня народження Степана Ткачука». У своїх виступах голова Бухарестської філії Михайло Трайста, Вірджінія Ткачук, Ярослава Колотило та отець Володимир Малкович розповіли про внесок Степана Ткачука в розвиток не лише української, а й румунської літератури та культури взагалі, а також у просування молодих письменників, у розвиток румунсько-українських відносин та діяльності Союзу українців Румунії. Учасники заходу декламували вірші Ткачука та вірші, присвячені йому румунським письменником Віктором Тулбуре.

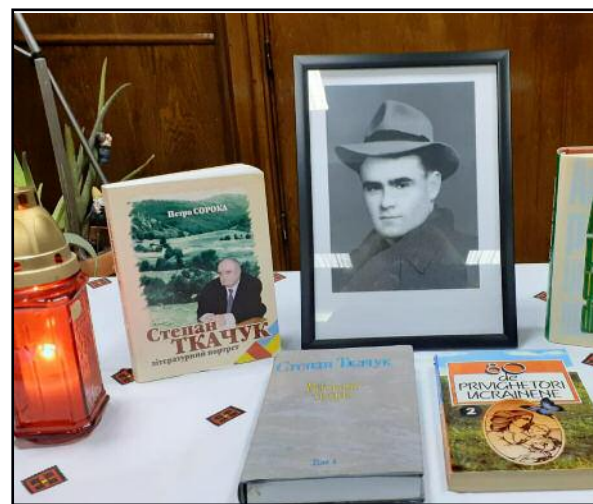
Наталія Панчек-Колотило зіграла на скрипці кілька українських пісень, а учениця Надія Панчек продекламувала кілька віршів. Наступного дня, 31 січня, симпатизанти СУР, румунські письменники, журналісти, у свою чергу, віддали шану письменнику Степану Ткачуку, відмітивши його роль у популяризації української літератури в Румунії, зокрема своїми перекладами на румунську мову, серед яких тритомна антологія української сучасної поезії „80 de privighetori ucraïnene” («80 українських солов'їв», 1995), сприяючи таким чином доступу румунських читачів до української літератури.

Завершився цикл заходів у вівторок, 2

лютого, в бібліотеці Союзу українців Румунії імені Степана Ткачука. Взяли участь у заході редактори сурівських видань, письменники, журналісти та представники адміністративного департаменту СУР.

Голова Бухарестської філії Михайло Трайста виступив з доповіддю про життя і творчість Степана Ткачука, а потім редакторка газети румуномовної газети „Кур'єрул українця” Штефанія Петряну та редактор літературного журналу «Наш голос» Михайло Трайста прочитали його вірші.

Степан Ткачук народився 13 січня 1936 року в селі Данила Сучавського повіту.

Закінчив Український лицей у місті Сігету Мармаціей Марамурського повіту та Бухарестський політехнічний інститут. В його творчому доробку – кілька десятків поетичних збірок та прозових книг, серед яких збірки поезії: «Розколоте небо» (дебютна збірка, 1971), «Час без часу» (1975), «Посміх світу» (1977), «Подорож у вічність» (1982), «Сміх і плач слів» (1986), «Молитва за рідну мову» (1996), «Воскреслі поезії» (1999), «Дзвони пам'яті» (2000); збірки прози: «Сузір'я предків» (1974), «Каледойскоп» (1985), «Хвилюю,

зупинись!» (1989); роман: «Нічия пора» (1979), а також численні переклади. Його вірші та проза друкувалися в журналах та антологіях України, США, Канади тощо. Отримав чимало національних та міжнародних премій. Член Спілки письменників Румунії та Національної Спілки письменників України.

Помер Степан Ткачук 27 липня 2005 р. в Бухаресті.

З 2018 року в центральному приміщенні Союзу українців Румунії в Бухаресті працює Бібліотека імені Степана Ткачука, яка містить книги українських письменників Румунії, що вийшли у видавництві «Критеріон», книги, видані Союзом українців Румунії, книги з України, словники, альбоми, енциклопедії, періодичні видання СУР. З бібліотеки можуть позичати книги учні, студенти та кожен читач, який цікавиться українською літературою й не лише. Також у бібліотеці імені Степана Ткачука проходять чимало культурних заходів, організованих Союзом українців Румунії.

Христина ШТИРБЕЦЬ

Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ

ОДЕСА – МАМА

(Закінчення. Прод. з попереднього числа)

– Завірюха Максим Васильович, – як колись у школі, проказав хлопчина.
– Рік народження?
– Тисяча дев'ястсот двадцять третій.
– До школи ходив?
– У другий клас.
– Де живуть твої батько, мати?
– Ніде. Я круглий сирота...
– Перестань брехати! Кажі правду!
– Вони від голоду...
– Не бреш, пацан, бо я!.. – вискочивши із-за столу, гримнув міліціонер ще й широко замахнувся на Максимка.
– Я не... – не встиг доказати малий, як закрутилися стіни, загойдалась під ним оцентована долівка, тільки портрет наче ожив і загримів:

– Ти брешеш! Брешеш!

Більше Максимко не пам'ятав нічого – ополудні йому настала темна ніч.

Наче за глухою стіною, він чув якісь дивні слова, їх повторювали часто: – Аліментарна

дистрофія*...

Але Максимкові було м'яко і тепло. Не хотілося розмикати повік. Здавалося, що йому хтось постелив у ящику під вагоном, тепло вкрив – і він їде додому. Побоявся, аби не померти в тому ящику, бо про нього забули всі – і їздитиме по світі, поки бігатиме по рейках поїзд... Та нарешті йому стало байдуже й до того. Добре, що його ніхто не чіпає... Але зненацька ніби великий гедзь втяв його за руку вище ліктя. Повіки розплющилися – і він побачив над собою білу стелю. На ній плямилась якась тінь, і хтось знову проказав:

– Аліментарна... Режим звичайний, як усім. Він не в ящику, він нікуди не їде.

Спробігся повернути голову. Біля нього стояв хтось у білому і наче в окулярах, а ще

ближче – наче тітка, теж у білому. Вона сіла на стілець, обняла його, одірвала голову від подушки і стала напувати гарячим солодким чаєм:

– Пий, козаче, поправляйся, червоноарміємцем будеш!

І солодко стало Максимкові в грудях, виразніше побачили очі.

Тітка забрала недопитий чай і дала вкусити хліба... Максимко знову відчув, що дуже хоче їсти, але вже не було ні чаю, ні хліба, тільки під ребрами гула порожнеча.

– Тітко, дайте ще... – болісно вимовив він.

– Не можна, дитино. Коли зразу багато, може трапитись заворот кишок – і вмреш. Потерпи...

Максимко терпів, бо він знав про тата.

Тітка пішла, а довкола нього щось ворухилося, шепотіло, стогнало. За вікном гуло місто.

«Одеса – таки мама, – подумав Максимко, – дала трішки чаю, хлібця. Одеса любить круглих сиріт...».

1974-1988

* Аліментарна дистрофія – (мед.) виснаження організму від голодування.

Самостійна Карпатська Україна

У 1939 році, на Закарпатті, відбулись перші вибори до Союму Карпатської України. Як відомо, після розпаду Австро-Угорської імперії, Закарпаття, яке входило до її складу, відійшло до Чехословацької республіки. У жовтні 1938 року празький парламент ухвалив конституційний закон про автономію Карпатської України, після чого Чехо-Словаччина перетворювалася на федеративну державу чехів, словаків і карпатських українців. До влади автономної Карпатської України прийшов уряд, очолюваний Августином Волошином. З його ініціативи була утворена політична організація закарпатського населення – Українське національне об'єднання (УНО), яка мала на меті створення суверенної держави.

Зрештою, у неділю, 12 лютого 1939 року пройшли вибори до Союму. Сам день виборів був

досить спокійним. Більшість населення після недільної літургії на заклик священників пішла на виборчі дільниці для волевиявлення. У підсумку партія УНО набрала 92,4% голосів виборців.

Уже через місяць, в ніч з 14 на 15 березня, в умовах окупації Закарпаття Угорщиною, Союм прийняв історичне рішення: проголосив самостійну Карпатську Україну. Тоді ж парламентом була прийнята конституція, яка визначила назву держави - Карпатська Україна, державний устрій – президентська республіка, державну мову – українська. Водночас були визначені Державний герб (ведмідь на лівому червоному півполі й чотири сині та три жовті смуги у правому півполі та тризуб з хрестом на середньому зубі), Державний прапор – жовто-блакитний стяг і Гімн – пісня «Ще не вмерла Україна». Президентом Карпатської України було обрано Августина Волошина.

Однак, 18 березня 1939 року угорські війська повністю окупували Карпатську Україну, яка, як незалежна країна, проіснувала лише кілька днів.

(Укрінформ)

День Героїв Небесної Сотні

20 лютого в Україні щорічно відзначають День Героїв Небесної Сотні згідно з Указом Президента від 11 лютого 2015 року "Про вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні". Цього дня вшановуємо пам'ять про тих громадян, завдяки яким змінено перебіг історії нашої держави. Більшість із них віддали своє життя під час подій Революції Гідності (листопад 2013 року – лютий 2014 року), інші заги-

нули пізніше – у березні та квітні 2014 року, захищаючи ідеали демократії, обстоюючи права та свободи людини, європейське майбутнє України.

Увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні на державному рівні передбачено розпорядженням Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану заходів із вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні на період до 2020 року" від 23 серпня 2017 року №574-р. Відповідно до нього до Дня Героїв Небесної Сотні в навчальних закладах, військових частинах, закладах культури мають відбуватися наукові, науково-практичні конференції, круглі столи, семінари, тематичні інформаційні, навчально-виховні, культурно-мистецькі та інші заходи з ушанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, які віддали своє життя під час Революції Гідності, захищаючи ідеали демократії, відстоюючи права і свободи людини

Різдвяні та новорічні звичаї й традиції українців у Румунії

(Закінчення. Поч. в попередньому числі)

Щедрівка вважається найдавнішим ритуалом Нового року. Теж для Нового року відомий ритуал «Соркова», специфічний усім румунам. Це важлива форма вітання, тому що тут цьому дійстві передача енергії від рослинного світу до людського.

У місяці січні українці святкують свято Василя Великого, архієпископа Кесарії Кападокійської, що в Малій Азії. Святий Василь вважається покровителем землеробства. Це новорічне свято є святом щедрування, це давній народний звичай із побажаннями щастя членам сім'ї.

Свято Водохреща, або Йордан, – це завершене велике свято різдвяно-новорічного циклу. Хрещення Господнє – це хрещення в Йордані Христа. Коли Ісус сповнив 30 років,

він прийняв хрещення від Івана Хрестителя в річці Йордан.

Вранці на Йордані відбувається Богослужіння. Після Богослужіння весь народ іде з протесією на річку до хреста. Теж йорданською водою освячуються хати, щоб обминати все нещастя і гарно та весело почуватися у своїм домі.

Від найдавніших часів християнська церква вважає освячену йорданську воду як велику святість. Ця вода має силу очищувати душу і тіло людини.

Наш український народ зберігає гарно різдвяні традиції, й тому ми повинні зустрічати

це свято, так, як зустрічали його наші батьки, діди та прадіди. Ми, дорослі люди, повинні навчати наших дітей любити, шанувати та зберігати ці традиції. З упевненістю Різдво в повіті Мараморощина єдиний досвід, що ніколи не забувається.

Гостинність і добродушність людей чарівні приправи, чудові пейзажі, а особливо єдині традиції з цієї зони Мараморощини – будуть

завжди інгредієнтами чарівних канікул.

Мараморощина – це справжня поезія, це погляд душі, культурна дорожнечість і радість для нашої країни.

проф. Микола ДУТКА

15 найніжніших українських страв, які практично зникли з нашого столу

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

9. Шпундра

По суті це м'ясо, тушковане з буряком в буряковому квасі. Для Шпундра ідеально підходить свинина, а саме – ребра. Їх потрібно попередньо обсмажити у борошні до золотистої скоринки.

Буряк, реберця і смажену цибулю закладають в каструлю, заливають буряковим оцетом і тушкують до готовності.

10. Шуліки

Шуліки – традиційна українська страва,

яку готували на свято Маковея. Це чудовий десерт: смачний і корисний.

По суті шуліки – це коржі з глазур'ю, меду і маку. Тісто готували з пшеничного борошна, додавали в нього яйця і мак.

11. Варенуха

Цей відомий напій міг бути як безалкогольним, так і алкогольним. В останньому

випадку це була горілка на сухофруктах з додаванням меду.

Варенуху настоювали на різних травах – м'яті, чебрецю, додавали в неї сушені груші й сливи, заморські спеції – гвоздику і корицю.

12. Буцики

Для цієї страви потрібно замісити тісто з пшеничного борошна, молока і яєць. З нього вирізати квадратики, два протилежних кінця яких з'єднати, зварити їх у воді. Потім підрум'янити Буцики на маслі – соняшниковому або вершковому.

Подають їх з медом, сметаною або піджаркою з цибулі.

13. Товченики

Це рибні котлетки, заправлені смаженою цибулею. Єдина відмінність від традиційних котлет – товченики відварюють у підсоленій воді, потім поливають засмажкою з цибулі.

У тісто для котлет, крім рибного фаршу, додають борошно і масло.

14. Таратута

Для цієї страви слід відварити буряк, нарізати його досить великими шматочками. Буряковий відвар не виливати. До буряків

потрібно додати нарізаний солоний огірок і цибулю. Все це потрібно залити заправкою з

рівних частин бурякового відвару, соняшникової олії й огіркового розсолу.

Цей суп слід поставити в холодильник, подавати – на наступний день.

15. Вергуни

Це просте печиво, яке готували з прісного тіста на яйці і сироватці або маслянці. Тісто для вергунів готували тонким коржем, різали

на прямокутники або ромби, в яких робили внутрішній надріз. Потім вивертали усередину надрізу раз чи два і смажили в киплячій олії до золотистого кольору.

Вергуни готували дівчата на вечорниці, хазяйки для колядників, баби-повитухи для онуків.

Фото з відкритих джерел.

Джерело: lifter.com.ua

<http://vsviti.com.ua/interesting/history/92865>

Віталій Кличко став лауреатом почесної нагороди від WBC

Легендарний український боксер, "вічний" чемпіон світу у суперважкій вазі, член Міжнародного залу боксерської слави, мер Києва Віталій Кличко став лауреатом почесної нагороди Всесвітньої боксерської ради (WBC).

Видатний боксер отримав "Премію миру", яка вручається відомим особистостям, популяризує і розвиває бокс, повідомляє Klitschko-brothers.com.

Віталій Кличко отримав нагороду 2020 року за те, що активно пропагував бокс в Україні.

Фото: klitschko-brothers.com.

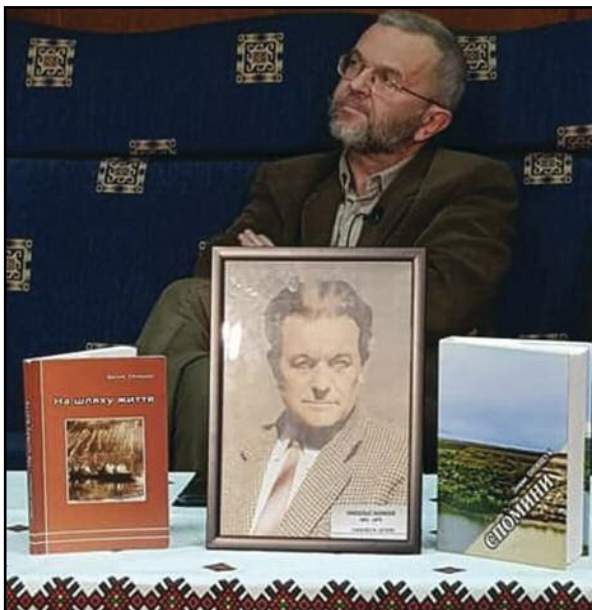
(УКРІНФОРМ)

120-річчя від дня народження письменника Дениса Онищука

Комісія з питань культури Союзу українців Румунії провела 6-7 лютого культурний захід, присвячений 120-річчю від дня народження професора українського письменника, перекладача, фольклориста, театального діяча та педагога Румунії Дениса Онищука. Таким чином, 6 лютого в приміщенні Бухарестської філії СУР зібралися члени та симпатизанти філії, журналісти, студенти та представники Спілки письменників Румунії, щоб віддати шану письменнику Денису Онищуку. Спеціальним гостем був онук письменника Омелян Онишук. Доповіді про життєвий і творчий шлях Дениса Онищука прочитали голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста та Омелян Онишук. Вони продекламували кілька віршів Дениса Онищука румунською мовою у перекладі Степана Ткачука. Завершилась перша частина культурного заходу концертом фолк-пісень Дана Васілеску.

Наступного дня, 7 лютого, в Бухарестській українській церкві була відслужена поминальна панахида за письменником Денисом Онищуком, після чого відбулась друга частина культурного заходу.

Іван Робчук, Ярослава Колотило, Омелян Онишук та Михайло Трайста розповіли про роль Дениса Онищука у розвитку української літератури в Румунії. З цієї нагоди було представлено два відеоролики про життя Дениса Онищука. На жаль, Ярема Онишук, син Дениса Онищука, не міг бути присутнім на заході. Ярема Онишук гордиться своїм корінням, зберігає в серці любов до рідної мови, яку успадкував від свого батька. Ярема Онишук живе у місті Гура-Гуморулуй Сучавського повіту і старається зберегти живу пам'ять про свого батька. Ярема Онишук закоханий у природу, любить писати, малювати, фотографувати. Він є дописувачем українських журналів і газет, виданих Союзом українців Румунії. З нагоди виповнення 120 років від дня народження Дениса Онищука у січневому номері літературного журналу «Наш голос», що видається Союзом українців Румунії, доктор філологічних наук, літературознавець, професор Чернівецького університету Володимир Антофійчук, який ретельно досліджував творчість Дениса Онищука і писав чимало про нього, оприлюднює статтю «Денис Онишук: Кілька нових штрихів до творчої біографії письменника» на підставі нових публікацій та віднайдених у приватних архівах і державних установах матеріалів про Дениса Онищука.

Головний редактор румуномовного літературно-культурного журналу «Українські відлуння» ("Ecouiri ucraïnene") Михаєла Гербіл написала статтю румунською мовою «Денис Онишук – 120 років від дня народження», даючи можливість і румунським читачам більше дізнатися про творчість і життя українського письменника. Денис Онишук народився 20 січня 1901 року в селі Дорошівці Чернівецької області. Закінчив письменник початкову школу в селі Кліводин, потім середню школу в Кіцмані. Він є випускником Бухарестського інституту фізичного виховання та спорту, по закінченні якого з 1927-го року вчителював у різних містах: Фелтічень, Бельць, Роман, Хотинь, Сігет.

Після виходу на пенсію Денис Онишук оселився в Гура-Гуморулуй Сучавського повіту. Перші друковані сатирично-гумористичні твори Дениса Онищука з'явилися в гумористичній газеті «Щипавка», яка виходила в Чернівцях. У 1920-1930 роках Денис Онишук активно співробітничав з чернівецькими часописами «Рідний край», «Будяк», «Самостійна думка», «Час», «Рада», «Українська ластівка», а також з українським журналом «Гей руп», що виходив у Бухаресті.

Денис Онишук переклав на румунську мову низку віршів Тараса Шевченка та Івана Франка. Водночас, завдяки Денису Онищуківі, український читач мав змогу познайомитися з творами румунських класиків Джордже Кошбука, Йона Луки Караджале, Джордже Топерчану, Тудора Аргезі, особливо Міхая Емінеску.

Протягом, тривалого часу Денис Онишук присвятив себе збиранню українського фольклору в Румунії. Частина зі зібраного ним на півночі Молдови матеріалу вийшла 1976 року окремою книжкою «Народ скаже – як зав'яже». У 1965 році в Бухаресті вийшла єдина прижиттєва книжка Дениса Онищука – збірка «Полин і мед». Посмертно, у 2008 році, в Чернівцях вийшла його автобіографічна повість «На шляху життя», а в 2013 році, також у Чернівцях, побачила світло друку мемуарна проза «Спомины».

Денис Онишук помер 9 травня 1975 року в Гура-Гуморулуй. У приміщенні школи в селі Кліводин, Україна, у 2011 році було встановлено меморіальну дошку на честь Дениса Онищука.

Христина ШТИРБЕЦЬ

Поважаймо, гордімся своїми славними братами-українцями!

ЛАУДАЦІЮ часопису «Вільне слово» унів. професору д-ру Івану Арделяну за присвоєння звання Почесного Доктора Орадянського університету

Стало традицією в Орадянському університеті вшановувати своїм Сенатом великих діячів світової науки і культури, вчених і професорів університетів Румунії та Західної Європи.

Академічна спільнота Орадянського університету в рамках хвилюючого свята з 9-ого листопада ц. р. присвоїла звання Почесного Доктора відзначній особистості румунської школи з фізики, унів. проф. д-ру Клузького університету ім. Бабеша-Бойяй, поету і співробітнику часопису «Вільне слово» Івану Арделяну.

Це верховне визнання вченого як людини з авангардних досліджень в галузі фізики.

З 1975-ого і по 1999 р. проф. І. Арделян проходив різне цінне документальне стажування в питаннях фізики твердих (солідних) матеріалів та медичної фізики в Дубно (СРСР), Треноблі (Франція), Чикаго й Клівленді (США), Торонто та Монреалі (Канада).

Протягом 38-х років унів. кар'єри професор надрукував 502 наукові праці; 700 разів був зацитований; має 6 новаторських патентів, опублікував 9 власних і спільних наукових книг, представив 18 лекцій як почесний запрошений, на різних міжнародних наукових конференціях.

І. Арделян є науковим доповідачем численних міжнародних наукових журналів як у Румунії, так і в зарубіжжі, був нагороджений багатьма науковими преміями та відзнаками: Премія Румунської Академії ім. Константина Мікулеску в 1980 р; Грамота з Наукової Експертизи Унів. ім. Бабеша Бойяй в 2005 р., Заслужені грамоти Унів. ім. Бабеша Бойяй в 2001, 2002, 2003, 2004, 2006 роках та Заслужена грамо-

та Ради з наукового дослідження за 3 опубліковані книги.

Проф. І. Арделян – член багатьох професорських румунських та міжнародних організацій.

За всі ці заслуги, аргументовані у відповідному ЛАУДАЦІО, на висновках Комісії з аналізу діяльності вченого і професора, І. Арделяну надано високе звання Доктора Гоноріс Кауза, по-українськи – Почесного Доктора, Орадянського університету.

Проф. І. Арделян – член багатьох професорських румунських та міжнародних організацій.

За всі ці заслуги, аргументовані у відповідному ЛАУДАЦІО, на висновках Комісії з аналізу діяльності вченого і професора, І.

Арделяну надано високе звання Доктора Гоноріс Кауза, по-українськи – Почесного Доктора, Орадянського університету.

Попри всі його компетенції, попри весь його вклад в румунську і міжнародну академічну спільноту в консолідації та академічних обмінах в рамках досвіду, щедрості-великодушності з тих же рамок Фізики, зичимо Йому – Професору «Многая літа!» в його довгих фізико-наукових протуберанцях і в його такій благородній «метафізичній фізиці», а також в його, як фізика, «хобівській» ліриці...

Унів. професор д-р інж., ректор Орадянського університету п. Корнел-Кричун Антал висловив нагородженому Професору свою постійну й благородну повагу за всю його наукову діяльність.

Приєднуючись до цих слів, часопис «ВС» у своїм Лаудацію зичить Почесному Доктору всі його побажання разом із нашими найкращими...

Іван КОВАЧ,
2007 рік

Біобібліографія Івана АРДЕЛЯНА (4.06.1942 – 3.02.2021)

Покійний поет Іван Арделян народився 4 червня 1942 року в с. Кричунів повіту Марамуреш. У рідному селі навчався в початковій чотирирічній школі, а в сусідньому місті Сігеті – в загальній та ліцейній середній школах.

Закінчив фізичний факультет Клузького університету ім. Бабеша-Бойяй.

І. Арделян – доктор фізичних наук, університетський професор, а також професор за сумісництвом Орадянського університету його Почесний доктор (Гоноріс Кауза).

Був нагороджений Премією Румунської Академії ім. Константина Мікулеску (1980 р.) та численними почесними грамотами з наукової експертизи; він автор багатьох наукових праць і книг, в тому числі колективних.

Дебютував з віршами в газеті «Новий вік» 1961 року. Видавничий дебют відбувся в 1987 році – «Дорога» (В-тво «Критеріон»).

Друкувався в збірнику «Обрії» та різних журналах. Автор інших поетичних збірок: «Ностальгія вікон» («Мустанг», 2000) – нагороджена дебютною премією Спільноти письменників Румунії; «По той бік небесних порогів» («Мустанг», 2001); «З руками до неба» («Мустанг», 2002); «Осінні сні» («Мустанг», 2003); «Срібні думи» («Мустанг», 2005); «Іржаві сліди» («Мустанг», 2006); «Тіні слів», 2014 р., «Симфонія душі», 2017 р. «Dați cerului azur» (рум. мовою в перекладі Степана Ткачука, «Мустанг», 2001). Опублікував книгу румунською мовою «Însemnări de călătorie» («Мустанг», 2004).

Член Спільноти письменників Румунії й редколегії журналу українських письменників Румунії «Наш голос».

Іван Арделян – це, в основному, автор оптимістично закрашених поетичних відступів, а також автор сумних, тінистих картин, викликаних життям, часом й обставинами. Тобто це автор... світлотіней. (І.К.)

Останнє інтерв'ю ПРОФЕСОРА, ПРОАКТИВІСТА, ПОЕТА СТАРШОГО ПОКОЛІННЯ Івана АРДЕЛЯНА в Румунії

У кожному осередку є люди, якими захоплюєшся, на яких хочеться рівнятися, з яких береш приклад, не помічаючи цього, які досягнули рівня, якого не кожному вдалося досягнути.

Про таких представників клужького осередку українців хочу вам розказати.

Ця серія інтерв'ю про українців з Клужу не має права на існування без детальної розповіді про засновника місцевого осередку українців та першого голову місцевої філії СУР, людину надзвичайної доброти, рівноваги і гідності – пана Івана Арделяна. Йому вдалося з'єднати і організувати представників української меншості у Клуж-Напоці з різних місцевостей, різних професій та різного віку в продуктивне багатогранне ядро, яке ефективно працює і розвивається і по сьогодні. На жаль, довгорічна хвороба і неочікувана втрата дружини скоротили земний час цієї виняткової особи. Мені надзвичайно шкода, що уже покійний пан Арделян не дочекався виходу у світ його останнього інтерв'ю, записаного в кінці 2020 року. Мені надзвичайно приємно ще раз нагадати про життя і здобутки пана Івана Арделяна – заслуженого професора Університету ім.Бабеша-Бойоя м.Клуж-Напока, наукового дослідника і засновника нової галузі у фізиці, автора низки наукових робіт та поетичних збірок, відомого громадського діяча. Вічна пам'ять цій світлій людині!

Ольга Сенишин: – Розкажіть, будь ласка, детальніше про Вашу сім'ю, батьків. Де і коли Ви народилися та отримали початкову освіту?

Іоан Арделян: Я народився 04.06.1942 року в селі Кричунів (Craciunesti) – 7 км до міста Сігету-Мармаціей, що на Мараморціні. Тут закінчив початкову школу (4 класи) українською мовою. Мій батько народився у тому ж селі Кричунів, що розміщене на лівому березі річки Тиса. А мама походить із села Вишня Апиша (тепер Верхнє Водяне) – 10 км від Кричунова, що на Закарпатті, яке належало колись Чехословаччині, а тепер відноситься до Рахівського району, Україна. У цих селах жили українці. Мої батьки мали 7-ро дітей: 5-ть хлопців і 2-і дівчини. Я був другою дитиною. З нас 5-теро закінчили університети і 2-є закінчили технічні післяліцейні школи. Наші батьки нас постійно заохочували добре навчатися і покинути село, де в ті часи життя було дійсно важким.

О.С.: Ким Ви мріяли стати у школі? Де уявляли себе в майбутньому? Що захоплювало у цей період?

І.А.: Я мріяв стати учителем. Тоді не уявляв собі, що це означає, бо я жив на селі, де взагалі діти не знали (можже, хіба стар-

ші), що життя у світі є ще інакшим, відмінним від життя на селах. В шкільний період я допомагав батькам в клопотах по господарству, а також в необхідних сільськогосподарських роботах, які забезпечували в той час людям в селі все необхідне для виживання. Хочу підкреслити, що мій батько був робітником на Залізничних дорогах Румунії, що нам дуже сильно допомогло у житті. Бо ж на той час у селах 95% чоловічого населення не були працевлаштованими і не отримували щомісячної платні.

О.С.: - Де і який ліцей Ви закінчили? Чим захоплювалися тоді?

І.А.: Я закінчив середню школу (7 класів) і ліцей до 10-ого класу в Українському ліцеї, що в Сігеті Мармації, Мараморський повіт. А 11-ий клас я закінчив у ліцеї імені Драгоша Воде з того ж міста, в якому було об'єднано румунський, угорський та український ліцей, а викладання велося на всіх цих мовах. В цей період я отримував стипендію та проживав протягом навчального року в гуртожитку від українського ліцею. Мені подобалося тоді багато читати як українською, так і румунською мовами, навіть і російською. В ліцеї моїм викладачем української була професор Оріся Хортик, а румунської – професор Іоан Бузату. Саме він радив мені дуже багато читати румунською для того, щоб добре її освоїти, так як я хотів продовжувати навчання в університеті. З початку навчання у школі (з першого класу) і до закінчення ліцею я був завжди найкращим учнем по навчанню в класі. В ліцейні роки моїми улюбленими предметами були математика, фізика і хімія.

О.С.: Як Ви обрали вищий навчальний заклад? Коли і по якій спеціальності закінчили? Чим захоплювалися під час навчання в університеті?

І.А.: Під час навчання в ліцеї я мріяв стати викладачем математики або фізи-

ки. А тому я й спрямував свою увагу на факультет математики та фізики Університету імені Бабеша-Бойоя з Клуж-Напоки, де я і здав вступні екзамени й був прийнятий у 1961 році на фізичний відділ. Після 5-ти років навчання у 1966 році я закінчив цей факультет. В цей період я вчився дуже старанно для того, щоб отримати хороші результати в навчанні, що впливало на отримання річної студентської стипендії та для того, щоб класифікуватися серед перших, що було запорукою отримання найкращого робочого місця під час кінцевого призначення, яке розсилали молодих спеціалістів по всій країні. Під час навчання в університеті я поміняв напрямки діяльності, в якому хотів би працювати як фізик по завершенню навчання, а саме: як науковий дослідник при вищому науковому закладі або як промисловий фізик. Останній напрямок був у великому злеті у той період.

О.С.: Що Ви вважаєте найбільшим Вашим досягненням на професійній ниві? Чому?

І.А.: Я створив школу в галузі: Отримання та вивчення структурних і фізичних властивостей деяких нових оксидних матеріалів зі склоподібною структурою та вітрокерамікою, що містять іони перехідних елементів. У цій галузі я надрукував найбільшу кількість робіт в міжнародних наукових журналах, які інші автори з усього світу з цієї галузі високо оцінили і неодноразово цитували. Завдяки такому визнанню у цій галузі мене було запрошено стати науковим рецензентом ряду престижних міжнародних наукових журналів. У цій же галузі я працював з групою студентів, магістрантів і докторантів. Під моїм керівництвом було розроблено, завершено і захищено 25 докторських дисертацій.

О.С.: Чи стикалися Ви з неприязню колег/керівництва через етнічну приналежність?

І.А.: Напрямку ні, але можливо чогось такого і ставалося, але я не звертав на такі речі увагу.

О.С.: Може, стикалися з подібною ситуацією не особисто, але були її свідком?

І.А.: Існували офіційні дискусії на рахунок угорської меншості, яка мала абсурдні претензії сепаратистського характеру, на рахунок розділення студентів нашого університету у Клуж-Напоці за етнічною належністю. Ці дискусії велися відкрито і аргументовано, і в кінці кінців угорська меншість поступилася. У цих розмовах я приймав участь як член керівництва факультету та університету.

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

Духовна пожива

Стрітення Господнє

Водному місці з книги Виходу Мойсей каже юдеям: «...коли фараон опирався відпустити нас, Господь умертвив усіх первістків у землі Єгипетській, від первістка людського до тваринного, – тому я приношу в жертву Господу все, що розкриває утробу чоловічої статі, а всякого первістка із синів моїх викупую» (Вихід 13,15). У цьому стишку знаходиться причина, з якої Ісус Христос 40 днів після Його народження був принесений до Єрусалима, щоб Його викупити перед Богом, приносячи одну жертву. Ап. Лука пише: «І коли настали дні очищення за законом Мойсеевим, то принесли Його до Єрусалима, щоб поставити перед Господом, як написано в законі Господньому, щоб усяка дитина чоловічої статі, яка розкриває утробу, була посвячена Господеві» (2, 22-23).

«Був тоді в Єрусалимі чоловік на ім'я Симеон. Він був муж праведний та благочестивий, що чекав утіхи Ізраєлевої, і Дух Святий був на ньому» (2, 25). Євангеліст нам представляє тут цього побожного чоловіка, який вчинив так, щоб принесення Ісуса до Єрусалиму 40 днів після народження, не було таке, як інших первістків юдейських, щоб через нього, через його слова доказати, що Ісус був відмінний.

Ап. Лука нам каже, що Симеонові Дух Святий вікрив, що він не помре, доки не побачить Месію. Він не знав, коли має прийти Месія, або хто він буде, але коли Ісуса привели до Єрусалиму, це йому розкрилося, тому що він був не тільки побожний, а «Св. Дух був на ньому». Чому Єв. Лука хотів записати і про Симеона? За його слова, які вимовляв, як молитву подячну Богові, тримаючи Ісуса на своїх руках, слова, через які він не тільки дякує Богові за цю нагоду, але й каже, хто є Ісус, щоб всі там присутні чули: «Нині відпускаєш раба Твого, Владико, за словом Твоїм, з миром, бо побачили очі мої спасіння Твоє, яке Ти приготував перед лицем усіх народів, світло на просвітлення невірних і на славу народу Твого Ізраїля» (2,29-32). Ці слова, які ми співаємо кожної вечірні з думкою, що кожний вечір може стати і кінцем нашого життя, але з вірою і надією, що ми вже

бачили спасіння, так, як і праведний Симеон, тримаючи малого Ісуса на своїх руках, побачив у Ньому не тільки своє спасіння, але й світло, котре принесе спасіння всьому світові. Дуже гарно пояснює ці слова Симеона один спів утрєння цього празника: «Світлом на просвіту поганам появився Ти, Господи, Сонце правди; сидючи на легенькій хмаринці, здійснюєш законний прообраз і появляєш початок нової благодаті. Тому, побачивши Тебе, Симеон закликав: звільни мене від тлінності, бо сьогодні я Тебе побачив!».

ВІТАЄМО ЗІ СВЯТОМ СТРІТЕННЯ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА!

Тому що цей праведний старенький називає Ісуса «світлом на просвітлення», ми кожного року посвячуємо свічки, світло яких нам нагадує про світло спасіння. Дуже цікава і молитва освячення свічок, яка називає Ісуса Христа Світлом правди, а видиме світло свічок стає у наших молитвах символом просвітлення душі через добрі діла: «Зволи, Милостивий, щоб, як оці свічки, запалені огнем видимим, проганяють нічну темряву, щоб так наші серця, освічені огнем невидимим, цебто світлістю Святого Духа, оминули сліпоту всяких гріхів, щоб ми змогли бачити очищеним оком душі все те, що Тобі добрегодно, і для нашого спасіння потрібне на добро!».

Дуже цікаво, що зі всіх Господніх празників нинішній має трошки відмінний тропар, оскільки, якщо всі інші тропарі оспівують святого, якого ми празнуємо, нинішній тропар оспівує тільки тих, які були головними учасниками цього моменту із земного життя Спасителя: Богородицю і праведного Симеона, підкреслюючи їхню велику радість: «Радуйся, благодатна Богородице Діво, бо з тебе засяяло Сонце правди – Христос Бог наш, який просвічує тих, що в темряві. Веселися і ти, старче праведний, прийнявши на свої руки Спасителя душ наших, що дарує нам воскресіння». Через цей тропар не молимося прямо Христові, тільки прославляємо Його за велику радість, яку Він приніс не тільки Богородиці або Симеонові, а кожному, хто вірує в Нього, як у Світло просвітлення свого життя: «Той, хто на Синаї в давнину подав Мойсееві Закон, сьогодні з милосердя до нас підкоряється законним постановам. Нині чистий Бог, як свята дитинка, родиться від Чистої і, як Бог, Собі Самому приноситься, визволяючи від законного прокляття, і просвічує душі наші» (стихира з Літії).

Зупинімся трохи над першою частиною цієї молитви праведного Симеона «...нині відпускаєш раба Твого, Владико, за словом Твоїм, з миром». Який є знак спасіння? Який є знак Христової присутності в нашому житті? На ці запитання нам відповідає Симеон, кажучи, що мир є цей знак. Присутність Христа нам приносить мир (подумаймо тільки на Його перші слова після Його воскресіння, коли явився апостолам, кажучи «Мир вам»). До цього Христового миру, тишини в нашій душі, нас прикликають слова нинішньої Євангелії. Щоб ми мали мир в нашому житті, нам треба триматися близько до Христа, а щоб Йому чинити місце в нашій душі, нам треба раз втихомирити наше життя. Щоб ми мали якусь користь з посту, що наближається, нам треба старатися це зробити. Думаймо, що для нас на першому місці має бути спокій життя, тому що для нас найголовніше є те, що стається перед нашими очима, з нами, з нашими ближніми; головне тепер, перед початком посту цей великий празник приносить Господа перед нами, щоб ми, під час посту, були уважні тільки на Нього, як на Світло нашого життя, а із цього отримаємо мир, такий головний у нашому духовному житті.

от. МАРґАРИТ М. ЛАУРУК

ПРО САМОЛЮБСТВО

Церква спонукує нас, щоб всіма любили наших ближніх, щоб ми були милосердні до кожної людини, яка потребує нашої допомоги. Так нас навчає наша церква, так навчав Ісус Христос людей, наполягаючи на тому, що лише таким чином ми зможемо наслідувати вічне життя і отримувати благословіння під час нашого земського життя. Коли запитав Ісуса один законовчитель, котра найбільша заповідь у законі, Ісус відповів йому: «Люби Господа, Бога твого, всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю» (Матея 22,37).

Через ці великі слова Христос закликає всіх нас любити Бога серцем, душею, дум-

кою та всією істотою нашою. Далі Ісус каже, котрею є друга заповідь: «Люби ближнього твого, як себе самого» (Матея 39). З цієї відповіді Ісуса можна зрозуміти, що кожен з нас повинен любити й самого себе. Однак, Святі Отці зауважують, що самолюбство може бути спокусливим і можемо через це втратити Божу Благодать. Як зрозуміти цей парадокс, який з'являється перед нами? Чи може людина любити себе та любити й ближніх так, щоб було це приємним Богові?

Якщо беремо до уваги Святе Письмо, то зазначимо, що, по-перше, Ісус просить нас любити Бога, а потім ближнього. Святий Антоній Великий каже: «Той, хто Бога любить, той себе любить. Той, хто себе добре

пізнає, той буде і ближнього пізнавати, а хто любить себе, той буде любити і своїх ближніх». Святий Іван Золотоустий підтверджує ці слова і навчає нас так: «Щоб людина могла любити себе посправжньому, то, по-перше, потребує любити свого брата».

З іншого боку, треба підкреслити той факт, що самолюбство є гріхом, тому що самолюбна людина є гордою та думає тільки про себе. Любити Бога і визнавати Його та Його науку є дуже корисні для людини, тому що таким чином вони не матимуть злу думку ні про ближніх, ні про себе, але завжди буди помножувати любов та сповнятиме найбільшу заповідь, яку Христос залишив нам: «Люби Господа, Бога твого всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю».

отець ІВАН ЮРЧА

**Вельмишановний Пане Редактор
Іван Ковач**

Дуже бажаю, щоби ця поезія, яку я присвячую Панові Редактору Михайлюкові, Ви б якось її поставили на сторінку «Вільного слова», щоб ще для нього був несподіваний сюрприз.

Думаю, що Він дуже зрадів би, якби побачив у газеті «Вільне Слово» таку поезію.

Дякую Вам за це.

Мої читачі «Вільного слова» сказали мені, що побачили і прочитали по інтернету ту поезію, яку я присвятив Вам.

Я радий, що Ви взяли ту поезію до уваги і поставили її в газету.

Бажаю щастя Вам і радості, і міцного, міцного здоров'я.

Молю Бога, щоб Вас захистив від «вірусу», від цього нещастя, яке блукає цілим світом. Благаю Його, щоб осіяв Вас весняною красою і Божественною любов'ю.

З пошаною

Михайло ВОЛОЩУК

*Присвячую письменникові
Михайлові МИХАЙЛЮКУ*

**СЛІДАМИ ЙДУ,
ЛИШЕ ЙОГО СЛІДАМИ**

Радію я, що маю шанс писати
Про роль письменника – Михайлюка,
Якому маю щиро побажати
Прекрасного й щасливого життя.

Радію ним, як сонце небесами,
Як голуб летом своїм в кожний день.
Як світлий місяць своїми зірками,
Як кожне серце сяєвом пісень.

Він наче вічний цвіт в літературі,
Бо все, що пише сяє і цвіте,
Він словом рідним всіх тих, що в зажурі,
Розважає в біді, як сам себе...

Михайло Михайлюк, мов дзвін церковний –
Саме такий високий й голосний,
Його поезія, як звук духовний,
Запрошує до радості людей.

Він в українській мові яскравіє,
Нею гордиться й для неї живе,
Увічнює всіх нею, бо це вміє,
Вона в його душі, як мак, цвіте.

Ця мова, коли наш поет родився
Зайшла, наче Богиня, в його дух,
Щоб в ньому її промінь залишився,
Щоб ріс із ним, як весь небесний круг...

Сталося так, що мати ще не встигла
Поцілувати й обняти дитя,
А мова українська, що леліла
Вперш це зробила, спочатку життя.

Нині Михайло все це добре знає
І пам'ятає пору ту ясну,
Він ще з колиски те не забуває,
Той дар, присвячиний в ту ніч йому...

Той поцілунок української мови,
Який не зник й не зникне з мрій його,

В його житті цвіте, як спів діброви,
Як віковічне чарівне добро.

Михайла мож' побачить в його творах,
Як ангела, який всім роздає
Силу любити й співати в міцних хорах
Вкраїнські пісні – милі понад все.

Його всі українці поважають,
І я, якого з роду так люблю,
Як небеса, які кінця не мають,
Як всі сузір'я, вишину цілу...

Він буде безконечно в творах жити,
Його рядки сіятимуть завжди,
Вони нам будуть всі віки сіяти
Й під час завіїв лютої зими.

Його вкраїнські крила піднімають,
На ту вершину де вкраїнський спів,
З оркестром щодня його вітає,
Як Україна рідних козаків...

Як мож' таку людину не вітати,
Як є Михайло Михайлюк – наш друг,
Що зміг пером нам всім подарувати
Великий лік для наших всіх недуг...

Тому його поети всі шанують,
Й письменники вкраїнські, вся рідня,
Його, наче Ісуса, всі любують –
Так щиро і так справжньо, як і я.

Бо нині йду лише його слідами,
І буду ними все життя іти,
Щоби успішно зі своїми віршами
До його серця славного дійти.

ПІСТ І ТВІЙ БЛИЖНІЙ

У фрагменті про страшного суда знаходимо головну ідею любові, яку Христос просить, щоб ми мали один до одного у перспективі суду. У цьому фрагменті Христос не хоче нас перелякати, примусити любити ближніх, бо таке неможливе; але Він Сам ідентифікується з тими в різних потребах, а у Своєму земному життю Він Сам робив те що зараз, просить від нас. «Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх, те Мені ви вчинили» (Мт. 25, 40)

Взагалі, Християнська Церква із самого початку старалася передавати цю науку Спасителя більше через приклади. Ще з Апостольських часів вірники старалися доказати, що відходить від Бога можемо і самі, окремо, але шукати спасіння можемо тільки разом. Тому кажемо, що спільна молитва сильніша, спільний піст наближає не тільки кожного окремо до Бога, а всіх один до одного внаслідок такого старання. Наше спілкування – перший знак віри в Христа. «І вони перебували в науці апостольській та в спільноті братерській, і в ламанні хліба та в молитвах. І був страх у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та

знамен. А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як і кому й чого треба було. І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу (знак, який притягав до віри невірних). І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися» (Дії Ап. 2, 42-47).

Для нас ближній є вперше той, який старається так, як і ми та разом із нами, спастися. І тоді, коли ми всі стараємося досягти все те саме, дійти до тої ж самої мети, тоді всі ненависті, непорозуміння, сварки, не мають, що шукати між нами. І коли вони є, то це вже знак того, що там щось не працює як слід. Тому, перед Господом не є різні диференціації між вірниками, які ми заводимо між нами. Сам Спаситель доказує це через Своє наближення до тих, які інші (які числили себе справедливими) понижували; і цю поведінку Христову не могли ніяк зрозуміти ті які числили себе найсправедливішими, найдобрішими, найрозумнішими. Навіть Він Сам ідентифікується не тільки з тими що в різних потребах (які можуть бути справедливі або не-

праведливі перед Господом), а навіть із тими, які у в'язницях, ті, які через своє беззаконня, свідомо і добровільно позбавляються наближення до інших людей. Маючи цей приклад хто ми щоб гордувалися, що ми найрозумніші, найсправедливіші, найкращі від інших. Коли ще думаємо так, то ми не навчилися нічого з помилки гордого фарисея і ще повністю не пізнаємо самих себе.

Християнство є релігія любові. Ісус Христос учив Своїх учеників не про індивідуальне, особисте спасіння, а дав їм нову заповідь: «Любіть один одного». І додав: «по тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою» (ін. 13, 35). Притча про страшний суд робить нам зауваження, що нам потрібне і конкретної, особистої любові до людей, яких з волі Божої зустрічаємо на нашому життєвому шляху, а не тільки абстрактну гуманітарну любов до анонімних бідних або до людей в різних потребах.

Християнська любов – це неможлива можливість побачити Христа в іншій людині, хто б то не був. Але, щоб ми бачили і виявляли Христа в інших, навіть і в таких, які тікають від Нього, поперше треба виявити Христа в наших душах, – тому що тільки так будемо мати силу цього робити, дістанемо дар цієї неможливої любові.

от. Маріус М. ЛАУРУК

♦ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ♦

21 лютого – ДЕНЬ
РІДНОЇ МОВИ

На сьогодні у світі налічується 46 мов, якими розмовляють одиниці. Серед них, наприклад, уживана колись на Аласці мова еяк. Єдина одна людина, яка нині нею володіє, – Марія Сміт-Джоунз. На жаль, розмовляти вона може хіба що сама з собою. В некрайшому становищі індіанська мова айдахо. Лише п'ятеро чоловік у всьому світі здатні перекинутися між собою кількома словами цією мовою.

З таких прикладів маємо чому навчитися: кожна людина на Землі має право і обов'язок любити, розмовляти і захищати свою рідну мову. Українську також. Лише таким чином кожний з нас буде себе почувати повноцінним перед людьми і Богом.

Олександр Олесь

БРИНИТЬ-СПІВАЄ
НАША МОВА

Як довго ждали ми своєї волі слова
І ось воно співає, бринить,
Бринить – співає наша мова,
Чарує, тішить і п'янить.

Як довго ждали ми...

Уклін чолом народу,

Що рідну мову нам зберіг.

Зберіг в таку страшну негоду,

Коли він сам стоять не міг.

Марцишор

(Легенда)

Згідно з однією легендою, у перший день березня вийшла на узлісся красуня Весна, озирнулась і побачила, як на проталинці, в заростях терну пробивається з-під снігу пролісок. Вона вирішила допомогти йому і почала розчищати навколо землю, звіль-

няючи його від колючих гілок. Зима побачила це і осатаніла. Змахнула руками, закликала холодний вітер зі снігом, щоб знищити первоцвіт. Слабка квітка поникла під жорстоким вітром. Але Весна прикрила руками паросток і вколосалася терном. Із її пораненої руки впала крапля гарячої крові, і квітка ожила. Так Весна перемогла Зиму. Кольори Марцишора символізують її червону кров на білому снігу.

17 ЛЮТОГО – ДЕНЬ

СПОНТАННОГО ПРОЯВУ ДОБРОТИ

За ініціативою благодійних організацій усього світу, 17 лютого відзначається День спонтанного прояву доброти. Це свято бере початок своєї історії із США, але сьогодні вже має загальносвітове значення.

Його поява пов'язана з прагненням міжнародних благодійних організацій хоч на один день об'єднати, під гаслами доброти, всіх людей планети – незалежно від їх громадянства, віросповідання та національної приналежності.

В цей день організатори Дня спонтанного прояву доброти закликають бути безмежно і безкорисливо добрими і чуйними.

Доброта – це якість, яка повинна бути притаманна кожній людині. Тому проявляти добрі наміри у всіх своїх діях повинен кожен. А День спонтанного прояву доброти – це чудова нагода ще раз згадати про істинні цінності нашого життя і про те, що доброта здатна зцілити від душевних мук і недуг кожного.

17 лютого – ДЕНЬ
КОТА В ЄВРОПІ

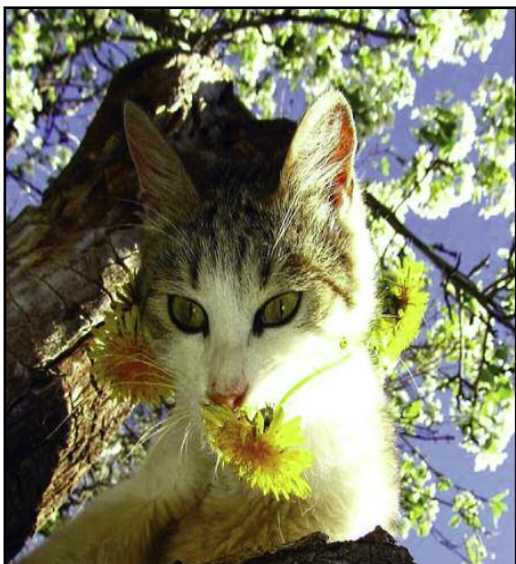
Створений з ініціативи італійського журналіста Клауді Ангелетті, відзначають з 1992 року – 17 лютого. Хоч це не державне і не офіційне свято, скоріше народне і громадське свято, воно скоро почало набирати популярності і поширюватися і по інших європейських країнах.

Вибір дня був пов'язаний з тим, що за часів інквізиції, особливо кішок та котів чорного кольору винищували, вважаючи їх помічниками злих сил.

Коти й кішки – дивовижно добрі й граціозні, мудрі та ласкаві тварини, дуже довірливі і уважні не тільки до самих себе, але і до нас, їхніх господарів.

Вони, кішки і коти, прикрашають наше життя, надають теплоти.

З Днем кота!

♦ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

150 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
(1871-1913)

«Чи довго ще, о Господи, чи довго
Ми будемо блукати і шукати
рідного краю на своїй землі?»

Великі поети України, як Шевченко, Франко і Леся Українка, живуть у наших душах і будуть вони жити до того часу, поки буде жити український народ.

Леся Українка народилася 25-го лютого 1871 р. в м. Звягелі на Волині. Одна з фундаторів новітньої української літератури, Леся Українка – жінка, яка незважаючи на важку недугу, не впала духом, а своїм палким словом кликала український народ до боротьби проти царського режиму, завжди наполягала на тому, що мовою українців має бути виключно українська мова, незалежно від того, якій країні ти живеш.

Про свою працю «Історія України» писала в 1902 р. в листі з Італії до Праги до Михайла Кривонюка, пізніше одруженого з її сестрою Ольгою: «Не мені б писати таку роботу, а якому професорові

історії. Та що ж, коли професори не хочуть такого писати...», а далі: «...хотілось би викрити всю ту деморалізацію, що вносила Москва в наш народ... Покажу, як москаль, «віри не діймає» від початку аж досі... як наші не знали, кому прихилитись і як не варто «нікому» прихилитись...». Сто років тому Леся Українка знала те, чого багато в Україні сьогодні ще не знають, чи не розуміють.

Спадщина Лесі Українки багата – 12 томів її творчих праць. Знаємо, що прожила Леся Українка всього 42 роки, то питаємось, коли саме встигла написати стільки? А крім того, володіла англійською, німецькою, французькою, італійською, грецькою, латиною та деякими слов'янськими мовами.

Софія Русова у своїй книзі «Наші визначні жінки» пише: «Вперше я побачила її в гурті молоді, веселої, живої. Увійшла молоденька дівчина і...на милицях. Гладенько зачесана, з блідим серйозним обличчям і глибоко задуманими темними

очима, в простенькому вбранні. Але вся молодь так радісно її вітала, так жваво оточила її, посадила посеред гуртка і всі прислухалися до її ще, може, дитячих думок, до її тихого голосу...».

Анекдотечки
для вас

Мати швиденько збирає доньку до дитячого садочку. Однією рукою вії фарбує, а іншою одягає дитину... Біжать на маршрутку. Мати дивиться – донька без рукавиць:

- Донечко, ручки без рукавиць. Не змерзли?

- Ні! А ніжки без чобітків - так!

- Донечко, давай покажемо, як ми вивчили всі місяці в році. Ну!.. Сі...?

- Чень!

- Лю...?

- Тий.

- Ну, давай сама!..

- Резень, Тень, Вень, Вень, Пень, Пень, Сень, Тень, Топад, День!

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР

У 1896 році в Греції відбулися сучасні Олімпійські ігри, які стали найпопулярнішими і найвідомішими спортивними змаганнями в усьому світі. І минуло вже 115 років з часу відновлення Олімпійських ігор. Можна запитатися, чому саме у Греції були вони відновлені? А коли і де саме почалися перші Олімпійські ігри?

Олімпійські ігри почали проводитися саме у Давній Греції з 776 року до н.е. Загалом було проведено 293 Олімпіади (раз в 4 роки). А сучасні були проведені лише 28 разів. Три рази вони не відбулися через причини війн. Проведення Олімпійських ігор в Давній Греції можна назвати справжнім дивом. Зародились вони в рабовласницькому суспільстві в місцевості під назвою «Олімпія». За переказами, в цій місцевості часто збирались боги Давньої Греції. Тут було і місце жертовпринесення.

Цікаво, що, крім Олімпійських ігор, у Давній Греції проводилися й інші спортивні змагання. А саме: Істійські, Немейські та Піфійські, які проводилися раз у два роки.

Першим в історії олімпійським чемпіоном у 776 р. до н.е. став деякий кучар з Еліди на ім'я Кореб.

□ Найстарішою людиною, що завоювала Олімпійську медаль, був Оскар Сван, що зайняв друге місце в змаганнях по стрільбі на Олімпіаді 1920 року в Швеції. Тоді йому було 72 роки.

□ В 1477 році в Англії Едуард IV заборонив гру в крикет, оскільки вона заважала тренуванням в стрільбі з луку.

□ Вперше хокейна воротарська маска була застосована в 1936 році в Берліні японським воротарем Танака Хоїмой.

□ В стародавній Греції, якщо поєдинок кулачних боїв затягувався, то з відома обох суперників суддя призначав... клімакс (!) – посилення. По долі один з бійців повинен був, не прикриваючись, прийняти удар. Якщо витримав, то сам бив, і так далі до повної перемоги одного з суперників.

□ Правила кінних скачок свідчать, що довжина імені бігового коня не повинна перевищувати вісімнадцяти букв. Дуже довгі імена обтяжливі для запису.

□ Херлінг – це ірландський трав'яний хокей.

□ До 1850 року м'ячики для гольфу виготовлялися з шкіри і набивалися перами.

□ Бразилія – єдина країна, що брала участь у всіх чемпіонатах світу по футболу.

Кілька щирих слів про банатських українців

Як нас повідомляють наші керівники, українська національність числиться третьою у порядку з активністю жителів Румунії. Тому не пошкодить відкласти трохи часу і зайнятися українською меншиною Румунії. Протягом часу деякі учені займалися життям і заняттям, підготовкою тощо українців Румунії.

У цьому аспекті відомий професор історії Василь Горват із мараморського села Русково (Мараморщина), професор Петро Кимп'яну із банатського села Копачеле Карашсеверінського повіту та ін. Якщо брати за порядком українське населення Румунії, то побачимо, що воно знаходиться у Банаті, на Буковині, у Мараморощині і Тульчі.

Історично банатське українство виникло під час і після Першої світової війни. Банатське українство можна поділити на українців Карашсеверінського повіту та і на групи Тіміського і Арадського повітів.

Нас цікавить найбільше карашсеверінське українство, його походження, праця і життя. Як нам відомо, переселення українства із Закарпаття відбулося перед, під час і після I-ої Світової війни.

Як показує нам у своїй книжці Іван Хланта, „Українські народні пісні, Румунія, значна частина „русинів-українців,, Закарпаття, покидали свої рідні місцевості і переселялися у Банат. Вони переселялися на місця вирубаних лісів, де потрібно було вичистити територію, збудувати сякі-такі хатини, де б можна пережити деякий час. Цілі десятиліття мужчини заробляли гроші при різних роботах для

того, щоби утримувати свої сім'ї, які теж «упривали», утримуючи свої господарства, сплануючи всі податки.

значні «урожаї», які підняли українське населення на серйозну висоту. Тоді було взято до вищої освіти випускників середньої школи, послано до вищого навчання, з яких значна кількість попали на різні пости науки, включно, закордонної політики. Були запрошені учителі для неповних шкіл. Було прийнято заходи для розповсюдження української культури, була заснована українська преса, театри, художні колективи, які змагалися розповсюджувати українську культуру.

Для цього всього було використано Івана Ковача протягом 9-ох років послом у ООН, загальним директором у Міністерстві Закордонних Справ та послом у Ізраїлі. Інші випускники зайняли пости у різних школах та університетах. Було запрошено випускників педшкіл та середніх шкіл (Іван Лібер, Іван Мойсюк), які сформували мішаний хор, який існує і тепер.

У неповно-середніх школах завелася українська мова, а одні із бувших учнів підняли свій рівень, ставши справжніми українцями, які підтримують українську культуру.

Українська школа дала значні результати у творчості українського слова. Письменників, як Іван Ковач, члена Спілок письменників Румунії і України та інших письменників Румунії, підвищує рівень науки і культури українського населення.

Іван ЛІБЕР

Українці пережили усю біду-недугу, усю другу світову війну і постаралися бути на рівні із іншими національностями Банату, у даному випадку в Карашсеверінському повіті.

Якщо до 1947-го року число неписьменних українців перевищувало половину населення, за недовгий час місцевості із українським населенням гордилися повними класами учнів, які закінчили загальну школу і пішли учитися різних професій, які б підвищили рівень культури та науки українського населення. Тому зазначимо, що за недовгий час неповно середні школи, професійні школи дали

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

В С